

**MUZEUM REGIONALNE
w JAŚLE**

Wystawa

**IGNACY PINKAS
MALARSTWO**

*WYSTAWA
W 10. ROCZNICĘ ŚMIERCI
MARII WOLNY*

Czynna lipiec-sierpień 2013 r.

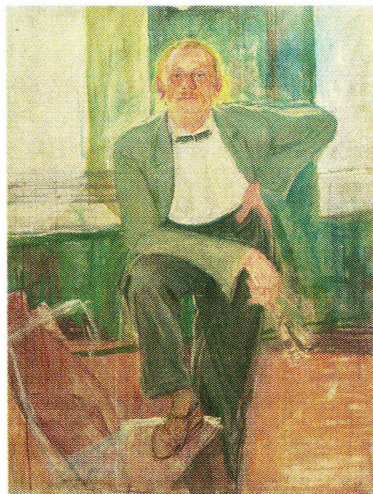
Portret Marii Kazanowicz

Pani Maria Wolny, pasierbica Ignacego Pinkasa przekazała w 1996 r. do Muzeum Regionalnego w Jaśle obrazy i pamiątki rodzinne po artyście. Dar ten zawierał około 200 obrazów, szkicowniki, dokumenty i fotografie ukazujące życie i działalność Ignacego Pinkasa.

W chwili obecnej jest to największy w Polsce zbiór obrazów i dokumentów artysty. Pani Maria aż do śmierci w 2003 r. uzupełniała dar poprzez zakup kolejnych obrazów. Muzeum Regionalne stara się popularyzować postać urodzonego w Jaśle artysty i organizuje wystawy jego prac w Polsce i poza granicami na wystawach indywidualnych i zbiorowych między innymi w Tarnobrzegu, Gorlicach, Bieczu, Dukli i Trebisovie na Słowacji.

W bieżącym roku przypada 10 rocznica śmierci Marii Wolnej. Jej marzeniem było, by upowszechnić wiedzę o życiu i twórczości Ignacego Pinkasa. Służą temu przede wszystkim wystawy i ekspozycje prac artysty. Taki cel ma również wystawa prezentowana w rocznicę śmierci Pani Marii. Była osobą niezwykłą. Urodziła się 26 marca 1914 r. w Mohylowie. Wraz z matką i bratem uciekła przed bolszewikami do Wilna.

Miał do nich dołączyć ojciec, który był prezydentem Mohylewa. Nigdy do Wilna nie dotarł. By zapewnić dzieciom utrzymanie matka Marii Wolnej podjęła pracę w kawiarni. Tam spotkała I. Pinkasa. Artysta zakochał się w młodej, 22 letniej kobiecie i postanowił zaopiekować się jej dziećmi. Sprowadził całą rodzinę do Krakowa. Przez 10 lat rodzina bezskutecznie poszukiwała ojca. Po tym okresie, matka Marii uznana za wdowę poślubiła I. Pinkasa. Maria Wolna ukończyła szkołę średnią w Krakowie, studiowała geografię i geologię. W czasie wojny aktywnie działała w konspiracji pisząc artykuły w prasie podziemnej. Po zakończeniu wojny pracowała w oświacie jako nauczycielka geografii.

Autoportret

Ignacy Pinkas

Urodził się w Jasle 8 grudnia 1888 roku. Jego ojciec był naczelnikiem więzienia. Od najmłodszych lat Ignacy Pinkas wykazywał duże uzdolnienia plastyczne. W wieku osiemnastu lat opuścił dom rodzinny i rozpoczął życie na własny rachunek. Pracował jako

aktor w wędrownym teatrze i w biurze budowy dworca kolejowego w Tarnowie. Następnie jako wolny słuchacz studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Był studentem Stanisława Dębickiego i Jacka Malczewskiego. Porzucił jednak studia i w 1914 r. wstąpił do Legionów. Jako artylerzysta I Brygady przeszedł z nią cały szlak bojowy aż do kryzysu przysięgowego w 1917 r. Wstąpił do Polskiego Korpusu Posiłkowego, a w lutym 1918 r., po jego rozwiązaniu, Pinkas został internowany w Witkowicach. Przez okres wojny nie rozstawał się z paletą i w 1916 r. w Towarzystwie Sztuk Pięknych w Krakowie miał pierwszą wystawę, na której zaprezentował obrazy ukazujące życie i walkę Legionów. Wystawa ta została zakupiona przez hr. Mycielskiego z Wiśniowej. Obrazy trafiły ostatecznie na Wawel, ale zostały rozproszone podczas drugiej wojny światowej.

Nad Styrem 1916 r.

W 1919 r. Pinkas wraz z dywizją gen. Żeligowskiego jako rysownik udał się do Wilna. Malarz zafa-

scynował się architekturą miasta. Powstał cały liczący ponad 100 obrazów cykl ukazujący Wilno i okoliczne miejscowości.

Uliczka w Wilnie 1919 r.

Zostały one zaprezentowane na wystawach w Krakowie i Warszawie. W Wilnie Pinkas poznał również swą przyszłą żonę Marię Kazanowicz. Po powrocie do Krakowa Pinkas przejął pracownię malarza Piotra Nizińskiego. W swej twórczości koncentrował się głównie na architekturze i malarstwie portretowym. Powstały całe cykle obrazów ukazujących miasta i miasteczka. W latach 1924/5r. przebywał w Pradze. Powstał tam cykl obrazów ukazujących architekturę i klimat stolicy Czech. Obrazy zostały zaprezentowane na wystawie w Pradze i Warszawie.

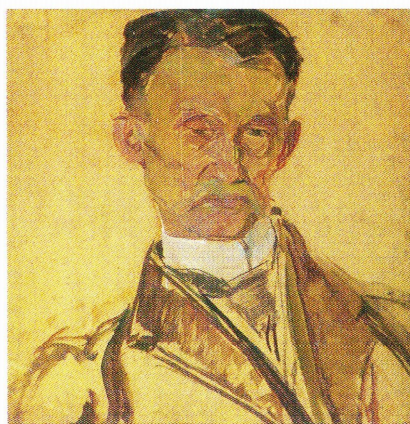
W latach 20-tych artysta wyjeżdżał na plenery malarskie między innymi na Hel i do Gdańska. Jako członek Zarządu Domu Sztuki we Lwowie brał udział w pierwszych wystawach tej placówki. Pobyt w Warszawie zaowocował cyklem obrazów ukazujących architekturę stolicy. W 1928 r. Pinkas ponownie udał się do Wilna. Podczas tej wizyty powstała teka autolitografii zatytułowana *Wilno*. W tym samym roku udał się również do Sulejówka z zamiarem sportretowania J. Piłsudskiego. Zamiaru tego nie udało się zrealizować, ale powstał obraz ukazujący wnętrze salonu w dworcu marszałka w Sulejówku.

W domu Piłsudskiego zawisły natomiast przekazane mu przez Pinkasa obrazy ukazujące architekturę Wilna. Zachował się również list z autografem J. Piłsudskiego, w którym marszałek dziękuje artyście za widoki ukochanego Wilna.

Pod koniec 1930 r. u Pinkasa lekarze stwierdzili gruźlicę. W ramach kuracji przebywał między innymi w sanatorium w Bystrej na Śląsku. Powstał tam cykl obrazów ukazujących architekturę tej miejscowości. Wyjeżdżał również kilkakrotnie do Jastarni. Powstał wówczas cykl obrazów ukazujących pracę rybaków i morskie krajobrazy. Pomi-

mo kłopotów ze zdrowiem, nie rezygnował z działalności artystycznej. Ostatnim dziełem życia artysty była teka autolitografii *Kraków*. W zamierzeniu miała zawierać kolorowe ilustracje zaułków i budynków Krakowa. Ostatecznie ukazała się w wersji czarno-białej. Jedynie litografia przedstawiająca Kaspicę Zygmuntowską została lekko podkolorowana.

Ignacy Pinkas zmarł na gruźlicę w dniu 3 sierpnia 1935 r. Został pochowany na cmentarzu Rakowickim.

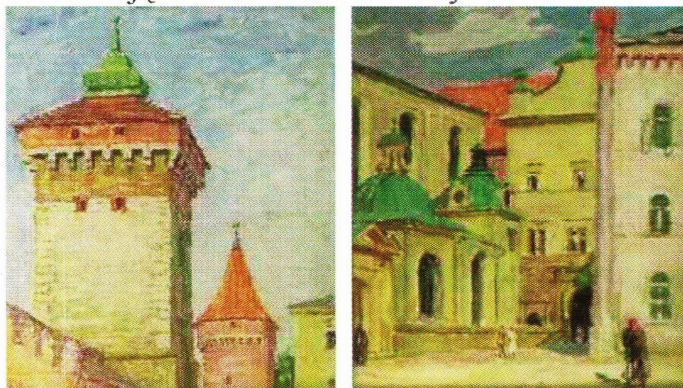
Portret Pana Teodorowicza

Na wystawie w Muzeum Regionalnym w Jaśle zaprezentowane zostaną obrazy i dokumenty związane z twórczością artysty. Pierwszą część ekspozycji ukazuje portret. Zaprezentowano autoportrety I. Pinkasa, obrazy o tematyce legionowej i ukazujące członków jego rodziny. Na uwagę zasługują również projekty plakatów. W kolekcji Muzeum bogato reprezentowane są obrazy ukazujące architekturę Krakowa, Wilna, Bystrej i innych miejscowości. Uzupełnieniem ekspozycji są obrazy malowane w ostatnich latach życia o tematyce morskiej. Wystawa została uzupełniona dokumentami. Zaprezentowano fotografie artysty od najwcześniejszych z dzieciństwa po wykonane w ostatnich miesiącach życia. Na szczególną uwagę zasługują prezentowane po raz pierwszy szkice i rysunki.

Najwięcej obrazów ukazuje architekturę Krakowa, miasta z którym artysta związany był najdłużej. W posiadaniu Muzeum znajduje się kilka obrazów ukazujących charakterystyczne elementy architektury jak ulica Floriańska czy Kościół Mariacki. Bardzo ciekawy jest obraz przedstawiający widok na fragment Rynku krakowskiego, ujmujący jedynie górne partie budynków i pogodne niebo. Jest to jakby ujęcie widoku z wysokiego okna.

Dużą grupę obrazów stanowią tzw. obrazy kasetkowe. Artysta, zgodnie z relacjami rodziny, nigdy nie rozstawał się z kasetką, w której nosił przy-

cięte na jeden wymiar kartki papieru i przybory do malowania. Wszędzie tam, gdzie spotkał ciekawy temat szkicował i malował. Na wystawie prezentowane będą szczególnie urokliwe obrazki z tego cyklu ukazujące krakowskie kościoły i zaułki.

Brama Floriańska i Wejście na dziedziniec wawelski lata 20-te

Obrazów o tematyce krakowskiej pozostało w zbiorach rodzinnych najwięcej. Obok nich duża grupa to obrazy przedstawiające Wilno, miasto bliskie artyście między innymi dlatego że tam właśnie poznał swą przyszłą żonę.

Obrazy i szkice o tematyce wileńskiej powstały pod koniec lat dwudziestych ubiegłego wieku. Na ich podstawie powstała teka autolitografii, która ukazała się drukiem. Większość prac ukazuje urokliwe zakątki miasta nad Wilią.

Ignacy Pinkas kilkakrotnie przebywał też w sanatorium w Bystrej na Śląsku. Szkice i obrazy z widokami Bystrej posłużyły do zilustrowania książki, która ukazała się w 1935 r. nakładem Związku Okręgowego Kas Chorych w Krakowie.

Obok prac pokazane będą również pamiątki związane z jego życiem i twórczością, między innymi dokument potwierdzający obywatelstwo miasta Jasła. Po raz pierwszy zostaną zaprezentowane szkicowniki. Zawierają one rysunki i szkice, jakie wykonywał artysta podczas pracy nad poszczególnymi obrazami. Ze względu na możliwości techniczne zostaną zaprezentowane jedynie niektóre z nich. Szczególnie bogata jest kolekcja szkiców do Troski. Był to obraz, który Pinkas malował całe życie. Miał on symbolizować Polskę. Artysta wielokrotnie zmieniał koncepcje i pomysły. Na wystawie zaprezentowane zostaną dwa przedstawienia tego tematu.